

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ EDEBİYAT FAKÜLTESİ YAYINLARI
PUBLICATIONS OF THE FACULTY OF LETTERS, ISTANBUL UNIVERSITY

İSLÂM TETKİKLERİ ENSTİTÜSÜ
DERGİSİ

(REVIEW OF THE INSTITUTE OF ISLAMIC STUDIES)

Müdür — Editor
Prof. M. Tayyib GÖKBİLGİN

CİLD—VOLUME : VI
CÜZ — PARTS : 1 - 2
1975

Edebiyat Fakültesi Basımevi
İSTANBUL
1975

Yirmidokuzuncu Milletlerarası Müsteşrikler Kongresi Hakkında Bazı Notlar
(Paris, 16-22 Temmuz 1973)

Yusuf Ziya KAVAKÇI

Bilindiği gibi evvelki sene Paris'te milletlerarası bir müsteşrikler kongresi yapıldı. Bu, aynı çeşitten kongrelerin yüzüncü sene-i devriyesine rastlıyordu. Ayrıca «Journal Asiatique»in ve «hiyeroglif yazısı»nın gözümünün yüzellinci yılına isâbet ediyordu. Ortalama her üç yılda bir yapılan adı geçen müsteşrikler kongrelerinin ilki 1873 yılında ve yine Paris'te yapılmıştı. Dünyanın muhtelif yerlerinde akdedilen 28 kongreden sonra¹ fransız ilim adamları, yüzüncü sene-i devriyenin memleketlerinde kutlanmasına ve 29. kongrenin gene Paris'te yapılmasına vesile oldular. Kongre 16-22 Temmuz tarihleri arasında yapıldı ve altı gün sürdü. Pazartesi açıldı ve cumartesi günü kapanışı yapıldı. Paris Üniversitesi, daha doğrusu üniversiteleri, büyük bir gayret göstermişler ve dünyanın her yerinden gelen 4.000'e yakın ve belki de daha da fazla ilim adamına kucaklarını açmışlardı. Kongreye fiilî hazırlık ve iştirak edeceklere formların gönderilmesi işine bir sene kadar evvel başlanmıştı.

Kongre idaresi şu kimseler tarafından teşkil olunmuştu :

1 Elinizdeki Dergi'nin nâşiri İslam Araştırmaları Enstitüsünün kütüphanesinde mevcut muhtelif müsteşrik kongreleriyle alakalı eserler : Actes du 18e (Congrès International des Orientalistes, Leyden 1937; Actes du 20e Congrès International des Orientalistes, Brüksel 1938; Actes du XXIe Congrès International des Orientalistes (Paris 23-31 temmuz 1948), Paris 1949; Atti del XIX Congresso Internazionale degli Orientalisti, Roma 1938; Congrès des Orientalistes, Lyon 1878; Congress of Orientalists (26th), Daily Bulletin, New Delhi (4-10/1/1964); Summaries of Papers, Supplement, Congress of Orientalists, New Delhi 1964; Proceedings of the 17th International Congress of Orientalists, Oxford 1928; Proceeding of the 22d Congress of Orientalists (İstanbul 1951), İstanbul 1953; Togan, Z.V., 1951'de İstanbul'da toplanan XXII. Müsteşrikler kongresi, İst. 1953; Verhandlungen des XIII. Orientalisten Congresses (Hamburg 1902), Leyden 1904; Togan, Z.V. ve Fındıkoğlu, Z.F., «Delhi Müsteşrikler Kongresi», İslam Tetkikleri Enstitüsü Dergisi, IV/1-2 (İstanbul 1964), s. 89-118.

Başkan :

- René LABAT, Collège de France profesörü, La Société Asiatique'in başkanı.

Başkan yardımcıları :

- Claude CAHEN, Paris I Üniversitesi'nin profesörü ve La Société Asiatique'in başkan yardımcısı.
- Louis HAMBIS, Collège de France profesörü ve Yüksek Araştırmalar Tatbiki Okulu tetkikler müdürü, La Société Asiatique'in başkan yardımcısı.
- Jean FILLIOZAT, Collège de France profesörü, Yüksek Araştırmalar Tatbiki Okulu tetkikler müdürü ve Uzak Doğu Fransız Mektebi müdürü.

Genel sekreter :

- Yves HERVOUET, Paris VIII Üniversitesi profesörü.

Yardımcı Sekreterler :

- Paul GARELLI, Paris I Üniversitesi profesörü.
- André MIQUEL, Paris III Üniversitesi profesörü.

Tertip komitesi olarak da kırk'dan fazla zevâtın himmeti geçmiş ve UNESCO dahil 15'e yakın müessesenin bu kongrenin hazırlanmasında hizmeti olmuştur.

Kongrede okunacak tebliğlerin hülâsaları dört ayrı küçük kitapçık halinde genel sekreter Y. HERVOUET tarafından önceden neşredilmiş ve kongreye iştirak edenlere hemen kongre başında dağıtılmıştı. Ayrıca programı havi bir başka kitapçık da mevcuttu.

İlk gün (16 temmuz pazartesi) sabah, Sorbonne'un büyük anfiteatrında açılış yapıldı. Sayıları dört bini aşkın ilim adamı dünyanın her tarafından akıp gelmişti. Bu açılış merasimine yetişemiyenler de vardı. İlk gün yapılan konuşmalardan bilhassa Haydar Bammate'ın oğlu Necmeddin Bammate'ınkini zikretmek istiyoruz : UNESCO'yu temsilen irticâlen fransızca bir konuşma yapan ve sonra da bunun ingilizce bir hülâsasını bizzat veren bu zâtın iyi bir hatîp ve milletlerarası kültür meselelerinde çok büyük bir vukuf sahibi olduğu her halinden anlaşılmalıdır. Aslen şarklı olduğunu orada beyandan çekinmeyen bu zât doğrusu iftihâr vesîlesidir. Mensûbu bulunduğu enternasyonal kuruluşta hizmet görmesini sağlayan kabiliyetlerini bu konuşmasında görmek mümkün ol-

maktadır. Yaptığı konuşmasıyla o, Şark ve Garbı kucaklamış ve tek olan dünyalarında onları, yakın bağlarla bağlı göstermiştir.

Kongreye Rus, Çin, Vietnam, Kore, Japonya, Endonezya, Orta Şark memleketleri, Afrika ve Amerika... gibi dünyanın her yerinden aralarında en büyük orientalistlerin de bulunabildiği ilim adamları katılmıştı. Bilindiği gibi gerek İslam dininin ve gerekse müslüman memleketlerin dil, kültür ve tarihlerinin de dahil bulunduğu şark tetkikleri sahasında en büyük toplantı bu Orientalistler Kongresidir.

Kongre faaliyetleri şu bölüm ve alt bölümlerde cereyan etti :

I — Kısımlar ve Alt Kısımlar (Başkanlarıyla birlikte)

1) *Eski Yakın Şark*

- a) Asuroloji : Arnaud
- b) Mısır Tetkikleri : Posener
- c) Sami Tetkikler : Caquot

2) *Hristiyan Doğu* : Feydit

3) *İbranî Tetkikleri* : Vajda

4) *Arap ve İslam Tetkikleri* :

- a) Tarih ve Medeniyet : Cahen
- b) Dil ve Edebiyat : Pellat

5) *İran Tetkikleri* :

- a) Eski İran : Gignoux
- b) Yeni İran : Lazard

6) *Orta Asya*

- a) Eski Orta Asya Medeniyetleri : Hambis
- b) Moğol Tetkikleri : Hamayon
- c) Tibet Tetkikleri : Macdonald
- d) Türkiyât Araştırmaları : Bazin

7) *Hindistan*

- a) Yeni Devre Kadar Hindistan : Filiozat
- b) Yeni Hindistan : Thorner

- 8) *Güney Doğu Asya*
- a) Adalar kısmı : Lombard
b) Güney Doğu Kara Asyası : Lafont
- 9) *Çin Tetkikleri*
- a) Yeni Devre Kadar Çin : Soymié
b) Modern Çin : Chesneaux
- 10) *Japon ve Kore Tetkikleri*
- a) Kore : Li Ogg
b) Japon : Rotermund
- 11) *Kütüphanecilik, Kitabiyât ve Arşivcilik Tetkikleri* : Toutzevitch ve Barkan

II — Konferanslar

Yazıların Çözümü ve Diller (İdare eden : Leclant)
Güney Doğu Asya'da Günümüzün Edebiyatı (İdare eden : Lafont)

III — Seminerler

Arapça hâl tercümesi kaynaklarının programlanması ve kendilerinden istifâde edilmesi (İdare eden : Vajda)

Eski ve Orta zamanlarda Yakın Şark medeniyet tarihlerinde devamlılık ve devamsızlık (İdare eden : Cahen)

Hunayn b. İshak (İdare eden : Gérard Troupeau)

Kuzey ve Orta Asya ile alâkalı arşivleme meseleleri (İdare eden : Hambis)

Asya Ulaşım yolları ve kültürlerin birbirlerine tesirleri (İdare eden : Hambis)

Şarkın Güney Doğu Avrupa dillerine ve medeniyetlerine katkısı (İdare eden : Bazin)

Kuzey Hindistan'da akrabalık ve hâkimiyet (İdare eden : Louis Dumont)

Asya tıbbı ve eczacılığı (İdare eden : Filliozat)

Güney Doğu Asya'da denizler aşırı bölgelerdeki Çinliler (İdare eden : Lombard)

Çin halk edebiyatının tarifi ve metodu (İdare eden : Soymié)

Orta çağ Çin yazmaları üzerindeki araştırmalarda temayüller (İdare eden : Soymié)

Çin, Kore ve Japonya'da yeni arkeolojik keşifler (İdare eden : David)

Çin edebiyat tenkidi prensipleri ve metedoloji (İdare eden : Soymié)

Şahsen takib ettiğimiz Arap ve İslam Tetkikleri kısmı biraz daha teferruatla izah edilecektir. Ancak tasrihe hacet yok ki burada kaydedilenler bizim müşahedelerimizdir; hatası varsa bize aittir :

Arap ve islam tetkikleri esas alâka saham olmuştur. Buraya takdim edilen 108 tebliğden 35'i dil ve kültürü ele almıştır. Arap dilinin muhtelif yönlerini mevzû edinen tebliğlerde parmakla gösterilecek ana mesele mahallî ağızlar olmuştur. Mahallî ağızların bir nevi kendi içlerinde ayrıldıkları alt dil sistemlerini gösteren bazı araştırmalar sunulmuştur. Geçen asırdan itibaren bu ağız mevzûu üzerinde şarkiyâtçılık tekrar ve tekrar durmuştur. Arap dilinin vahdeti, bu tez karşısında sadece ve sadece sathî bir mahiyet alır. Mahallî ağızların farklılığı gerek arapça ve gerekse daha başka bir çok lisanları meydana getirme gücüne sahiptir. Araştırmacının gözü, güney Lübnan'daki bir şi'i ağzının yegâne hususiyetlerinin Beyrut konuşma dilinden farklı olduğunu görecektir kadar keskindir (J. Aro, «Bir güney Lübnan Şi'i ağzı»).

Bir diğer ana mevzû, siyasette ve dinde bölgeciliktir. Bu kısımda yarım düzine tebliğ ve bir o kadar da Hindistan kısmında kabileciliğe, bölgeciliğe, mahallî ırk ayırımına ve merkezden çıkan temayüllere tahsis edilmiştir. Bu vakıaların devlet teşkilâtı için islamdan başka bir prensibin kabulünü zarurî kıldığı teklif edilmiştir. Ümmet mefhumu aslında siyâsî veya ictimâî olmayıp dinidir.

Kur'an-ı Kerim ve hadîs ancak üç tebliğe mevzu olmuştur. İslam Hukuku sahasında sadece bir ve tasavvuf sahasında da dört tebliğ verilmiştir. Yirmi tanesi tarihin çeşitli cephelerini ele almış, on beşi siyasete ve mahallî ırk ayırımlarına ve on biri de ictimâî ve iktisadî araştırmalara tahsis edilmiştir. Fen ve teknoloji sadece iki tebliğe mevzû olmuştur. Mevzû dökümü dikkate değer :

Dil ve Edebiyat	35
Tarih	20
Siyâset ve mahallî ırk ayırımı ...	15
İçtimâî ve iktisadî tetkikler	11
Din ve ilâhiyât	8
San'at ve îmar	6
Tasavvuf	4
Kur'an ve Hadîs	3
Mukayeseli dinler tarihi	3
Fen ve teknoloji	2
İslam Hukuku	1
TOPLAM	108

Bu tebliğlerden seksen kadarı gayr-i müslim ve sadece otuz kadarı müslüman âlimler tarafından sunulmuştur. Buna tam ters olarak Hıristiyan Doğu ve İbrânî Tetkikler kısımlarında hiç bir müslüman âlimin tebliği yoktu... Buna bakarak İslam Tetkiklerinin bugün de garphların ve yahudilerin hâkimiyetleri altında bulunduğunu söylememiz mümkün görülmelidir.

Kongreye beş binden fazla delege iştirak etmiştir. Fransa hariç en çok delege 200'ü aşan bir sayı ile Hindistan'dan gelmiştir. İsrâil 60 kadar delege göndermiştir ki bunlar da başlıca Arap ve İslam tetkiklerine yığılmışlardır. Müslüman delegelerin sayısı, ne dünyadaki nüfus sayılarıyla ve ne de kongredeki İslama müteveccih mevzularla mütenasip idi. Bazı Arap âlimler iyi tebliğler okudular; fakat sayıları çok azdı. Pakistan'dan sadece beş tane, Avrupa ve Amerika'dan da on iki veya biraz fazla sayıda âlim gelmişti.

Kongrenin en bâriz hususiyeti, çok sayıda şarklı âlimlerin iştirak etmesidir. Hindistan, Çin ve Japonya kongreye çok ilgilenmiş, âlimleri saygı değer görüşlerini iyice ve salâhiyetli bir ilim halinde sunmuştur... Arap ve Müslüman âlimler, Filistin meselesinin tarih, siyasî, kültürel, iktisadî ve sâir herhangi bir yönünü veya bu maksatla herhangi bir müslüman ve Arap meselesini tetkike çalışmadılar. İsrail âlimleri Arap cemiyeti ile alâkalı olarak bir çok araştırma sundular; fakat İsrâil'in içtimâî veya fikri bir meselesi hakkında herhangi bir Arap âlimi tarafından takdim edilen bir tek tebliğ dahi mevcut değildi. Umûmî ifadelerle söyle-

mek lâzımsa, Müslüman âlimler fikrî sahalarda kendilerini ortaya koymaya mecburdurlar².

Şimdi de kongreye iştirak eden türk delegasyonu ve faaliyetleri üzerinde kısaca ve bizim muttali olabildiğimiz nisbette durmak istiyoruz. Türk heyeti şunlardan müteşekkildi :

Ankara Ü. İlahiyat Fakültesinden : Prof. Dr. Neşet Çağatay, Prof. Dr. İbrahim Agah Çubukçu, Prof. Dr. Mehmet Taplamacıoğlu, Doç. Dr. İsmail Cerrahoğlu, Doç. Dr. Talat Koçyiğit,

Ankara Ü. Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesinden : Prof. Dr. Mehmet Altay Köymen, Prof. Dr. Faruk Sümer, Prof. Dr. Bâkî Öğün,

Hacettepe Üniversitesinden : Prof. Dr. Emel Sönmez, Prof. Dr. Erçüment Kuran, Doç. Dr. Talat Tekin,

Erzurum Atatürk Ü. İslamî İlimler Fakültesinden : Prof. Dr. Kaya Bilgegil,

İstanbul Ü. Edebiyat Fakültesinden : Prof. Dr. M. Tayyib Gökbilgin, Prof. Dr. Abdülkadir Karahan, Doç. Dr. Salih Tuğ,

İstanbul Ü. Hukuk Fakültesinden : Doç. Dr. Servet Armağan,

Bunların dışında Türkiyeden özel olarak iştirak edenler : Dr. Emel Esin, Dr. Nuri Yüce, İlhan Başgöz, Cemal Aydın, Bahaddin Yıldız, ve diğer bazı doktora talebesi arkadaşlar ile kitapçı Arslan Kaynardağ.

Bu arada tebliğlerin özetlerini gönderdikleri halde Türkiyeden fiilen iştirak edemiyenler şunlardır : Prof. Dr. Hüseyin Gazi Yurdaydın (Ankara Ü. İlahiyat Fakü.), Prof. Dr. Hasibe Mazioğlu (Ankara Ü. Dil-Tarih ve Coğrafya Fak.), Prof. Dr. Kenan Akyüz (aynı Fakülte), Prof. Dr. Mustafa Akdağ (Adı geçen Fak.) ve Doç. Dr. Ali Alparslan (İstanbul Ü. Edebiyat Fak.);

Muttali olabildiğim kadarıyla Türk hey'etinin faaliyetleri şöyle hü-lâsa edilebilir : Prof. Dr. Tayyib Gökbilgin, Türkiyât Tetkikleri kısmında celse başkanlığı yapmıştır. Halen Amerika'da bulunan İlhan Başgöz, «Selecting a name for a child in Turkey (Türkiye'de çocuğa isim seçme işi)» adlı tebliğinde yeni doğan çocuklara isim verilirken kimlerin adları-

2 Khurshid Ahmad, «XXIX International Congress of Orientalists, Choice of subjects and the art of interpretation», *Impact, International Fortnightly*, Vol. 3/10 (London 12-25 October 1973), s. 6.

nın ne nisbette kullanıldığı ele alınıyor. Prof. Dr. İbrahim Ağâh Çubukçu, «La pensée religieuse de Shemseddin Günaltay (Şemseddin Günaltay'da dinî telâkki)» mevzûlu tebliğinde Günaltay'ın modern din anlayışını işlemiş ve tebliğini tâkiben sorulan sualleri cevaplandırmıştır. Dr. Emel Eşin Hanımefendi iki tebliğde bulunmuştur : Biri, «Le Symbole de l'arbre dans l'iconographie turque (Türk ikonografisinde ağaç sembolü)» adıyla ve projeksiyonlu olarak verilmiş ve islam öncesi devirdeki hayat ağacı mefhumu işlenmiştir. Diğeri ise, «Le ceinturon du guerrier nomade (göçebe muharibin kılıç kemeri)» adı altında olmuştur.

Prof. Dr. Abdülkadir Karahan, «Evolution des genres littéraires religieux en vers turcs au XVe siècle (XV. asırda türk nazım edebiyatında dinî edebiyat nev'inin tekâmülü)» adlı tebliği sunmuş ve sorulara cevap vermiştir. Prof. Dr. Ercümen Kuran, «Mehmed Sıdkı Efendi, chargéé d'affaires à Londres 1803-1811 (Londra'da 1803-1811 yılları arasında maslahatgüzarlık yapan Mehmed Sıdkı Efendi)» mevzulu tebliğinde adı geçen yıllarda İngiltere'de diplomatik vazife gören Mehmed Sıdkı Efendi'nin faaliyetini İstanbul Başbakanlık Arşivi vesikalarına ve İngiliz arşiv belgelerine dayanarak işlemiştir. Prof. Dr. Bâkî Ögün, «Christian Burial Customs (Hiristiyan defin âdetleri)» ile alâkalı bir tebliğ sunmuştur. Prof. Dr. Emel Sönmez Hanımefendi «Women's education in Turkey in the last two centuries (Son iki asırda Türkiye'de hanımların eğitimi)» mevzuunda bir tebliğ okumuş ve ilgi toplamıştır. Doç. Dr. Talât Tekin'in tebliği, «On the origin of primary vowels in Turkic (Türkçe'de ana seslilerin menşei hakkında)» sahasında idi. Buraya kadar kaydettiklerim Türkiyât kısmında olmuştur. Özetleri bulunan fakat sahipleri iştirak edemedikleri için okunamıyan tebliğ mevzuları konular listesi verilirken görülecek ve böylece, kongreye iştirak eden ve etmek isteyip de katılamıyan Türk heyetinin hazırlık ve faaliyetlerini değerlendirme imkânı hasıl olabilecektir.

Yukardakilerden ayrı İslam tetkikleri kısmında üç Türk âliminin tebliğleri okunmuştur : Bunlardan birincisi Prof. Dr. Mehmet Altay Köymen'in «Some considerations about the social life of Turks during the Saljuqid period (Selçuk devrinde türklerin içtimaî hayatları hakkında bazı düşünceler)» adlı tebliğidir. İkincisi Prof. Dr. Faruk Sümer'in «The Igdish in the History of the Saldjukids of Turkey (Türkiye Selçuklularını Tarihinde İğdişler)» mevzûunda olmuş ve sonunda Claude Cahen'in iştirakiyle münakaşası yapılmıştır. Bu kısımdaki üçüncü tebliğ de Doç. Dr. Salih Tuğ tarafından «The earliest educational institutions in the Islamic World (İslam dünyasında en eski eğitim müesseseleri)» başlığı

altında sunulmuştur ve sonunda açılan münakaşalar hayli ilgi çekmiştir. Burada zikrinde fayda gördüğümüz bir münakaşa da Yugoslav müslümanlarından Hasan Kaleshi'nin «L'ordre des Sa'diya en Yougoslavie (Yugoslavya'da Sa'diye tarikatı)» mevzuunda verdiği tebliğden sonra, Türk hey'etinden Salih Tuğ'un ileri sürüldüğü mütalealar ile hayli ilginç bir safhaya girmiş ve bu ilmî görüşlerin teâtisi orada bulunan yine Yugoslavyalı Nedim Filiboviç'le daha sonra da devam ettirilmiştir. Şimdi Kongre'nin neşrettiği, tebliğ hülâsaları kitaplarını esas alarak «Arap ve İslam Tetkikleri, İran Tetkikleri ve Türkiyat Tetkikleri»nin de dâhil bulunduğu «Orta Asya Tetkikleri» adı altında okunan tebliğlerin tam bir listesini vereceğiz :

ARAP VE İSLAM KISMI

(Tebliğ sâhiplerinin adına göre sıralıdır)

Abboud, P. F., «Some peculiarities of Najdi Arabic (Necid Arapçasının bazı Hususiyetleri)»

Abdesselam, Ahmed, «Révolutions Barbaresques et poésie Arabe : Réflexions sur la vie et l'oeuvre d'un prince-poète tunisien du 18e siècle (Berberî isyanları ve arap şiiri : 18. asırda yaşamış Tunuslu bir şair prensin hayatı ve eseri üzerinde mülahazalar)»

Abdul Hamid, Abdul Ali, «Pre-islamic trends in early poetry (İlk devir şiirinde islam öncesi temayüller)»

Abdus Subhan, «Contributions of the Asiatic Society, Calcutta, to Arabic and Persian studies - An Assessment (Calcutta Asya Cemiyetinin Arap ve İran tetkilerine katkısı, Bir değerlendirme)»

Abir, Mordechai, «'Akkâ and the reaction to Muḥammad 'Ali's reforms 1831-1833 (Akka ve Muhammed Ali'nin 1831-1833 ıslahatına karşı yapılan mukavemet)»

Allard, Michel, «L'acculturation des Arabes vue par Ibn Khaldun (İbn Haldun tarafından ileri sürüldüğü üzere Arapların sosyal intibak kapasitesi)»

- Al-Tahir, A. J., «La poésie arabe éditée en Irak (Irak'taki neşriyatta arap şiiri)»
- Anghlescu, Mircea, «Les Mille et Une Nuits dans la littérature roumaine du XVIIIe siècle (XVIII. asır roman edebiyatında Bin Bir Gece Masalları)»
- Anghlescu, Nadia, «Observations sur la structure de l'énoncé en arabe (Arapçada ibarenin yapısı hakkında müşahedeler)»
- Ansarı, Z. A., «Some notes on Abū Yūsuf's *Kitāb al-Radd 'alā Siyar al-Awza'i* (Ebū Yūsuf'un *Kitāb al-Radd'alā Siyar al-Awza'i* adlı eseri hakkında bazı mülâhazalar)»
- Aquilina, J., «Some Dialectal aspects of Maltese (Malta dilinin bazı lehçevî tarafları)»
- Aro, J., «A southern Lebanese (Shiite ?) Dialect [Bir güney Lübnan (şii ?) lehçesi]»
- Ayache, Germain, «Société rifaine et pouvoir central marocain (Fas'ta Rif muhiti ve merkezî iktidar)»
- Ayalon, D., «The Expansion and decline of Cairo under the Mamluks and its Background (Memluklar devrinde Kahire'nin yayılması, inhitatı ve sebepleri)»
- Azarnouche, A., «Etude sur les mots persans chez les poètes arabes avant l'islam (İslam öncesi arap şairlerinde farsça kelimeler üzerinde bir tetkik)»
- Ahmad, Aziz, «Shrinking frontiers of Islam (İslamın daralan sınırları)»
- Bernus, Marthe, «Les céramiques d'époque ayyoubide de Balis-Meskeneh, classification préliminaire (Eyyûbiler devri Balis-Meskeneh seramikleri ve ilk tasnif)»
- Bianquis, T., «'Abd al-Ġanī ibn Sa'īd, un traditionniste sunnite au service des Fātimides (Fatımîlerin hizmetinde sünnî bir muhaddis olan 'Abd al-Ġanī ibn Sa'īd)»
- Blau, J., «On some middle Arabic influence on modern standard Arabic (Yeni standart arapçaya orta arapçanın bazı tesirleri hakkında)»
- Bloch, A. A., «Variability in Arabic Syntax (Arapçanın sentaksinde değişme)»

- Cardailiac, L., «Principales caractéristiques de la Polémique anti-Chrétienne des Morisques d'Espagne (İspanya mağribilerindeki hıristiyanlığa karşı polemiklerin ana hususiyetleri)»
- Carter, M. G., «Some suggestions for a history of Arabic grammar (Arap gramerinin bir tarihi için bazı teklifler)»
- Chabbi, Jacqueline, «La fonction du ribât à Bagdad du V/XIe siècle au début du VII/XIIIe siècle (Bağdad'da V/XI. asırdan VII/XIII. asrın başına kadar ribatın rolü)»
- Cooper, R. S., «The problem of land classification terminology in Medieval Egypt (Orta çağ Mısır'ında arazi tasnifi ıstılahları meselesi)»
- Cowan William, «Les consonnes congelées en maltais (Malta dilinde donmuş sessiz harfler)»
- Cowell, Dustin, «Poetic structure in Ibn 'Abd Rabbihi (İbn 'Abd Rabbihi'de şiir bünyesi)»
- Dann, U., «Charles Henry F. Cox and the transjordanian crisis of 1924 (Charles Henry F. Cox ve 1924 Ürdün krizi)»
- Djedidi, T. A., «Interprétation Sociologique de la Stratégie Sexuelle des 'Udrites (Uzrilerin cinsiyet stratejilerinin sosyolojik tefsiri)»
- Duri, A. A., «Notes on taxation in early Islam (İlk İslam devrinde vergilendirme üzerinde bazı notlar)»
- Ebied, R. Y. ve Young, M.J.L., «An unknown arabic poem on Joseph and his Brethern (Hz. Yusuf ve kardeşleri hakkında bilinmiyen bir arap şiiri)»
- Elayed, A., «L'établissement du Raşid Lughawî au niveau du Maghreb (Mağrib'de Raşid Luğavî'nin tutunması)»
- Eliash, J., «A reconsideration of the Transcendental Existence of Şâhib az-Zamân and its Contemporary Theological-Juridical and Political Implications (Şâhib al-Zamân'ın gerek üstün varlığının ve gerekse muasır kelâmî, fikhî ve siyasî muhtevasının yeniden tezekkürü)»
- Farah, Caesar, E., «The Etiquette of the Shayh-Murshid towards sufi Murid (Mürşid şeyhin sofî müridine karşı davranış edebi)»

- Faisal el-Sarmir, «The Social and economic significance of Islamic Weights and Measures (İslam ağırlıklarının ve ölçülerinin ictimai ve iktisadi ehemmiyeti)»
- Faublée, J., «Les apports proche-orientaux à Madagascar vus à travers les manuscrits arabico-malgaches (Madagascar'da arap-malgas yazmalarında görülen yakın şark hissesi)»
- Fleisch, H., «Sur l'aspect dans le verbe en arabe classique (Klasik arapça'da fiilin görünümü hakkında)»
- Fontaine, J., «Les moyens d'expression de la jeune littérature tunisienne (Genç Tunus edebiyatında ifade yolları)»
- Forand, P. G., «Autobiography in Medieval Islamic literature (Orta çağ İslam Edebiyatında sahiplerince yazılan hal tercümelere)»
- Goldenberg, Y., «Timotei Cipariu - un arabisant roumain du XIXe siècle (Timotei Cipariu - XIX. asrın bir romen arap tetkikleri mütahassısı)»
- Goldschmidt, E., «The egyptian press law, the capitulations and the nationalists (Mısır matbuat hukuku, kapitülasyonlar ve milliyetçiler)»
- Golvin, L., «Le Minaret de Balis-Meskéné (Syrie) [Bâlis-Meskene minaresi (Suriye)]»
- Grandguillaume, G., «Universalisme islamique et pratique locale au Touat (İslam universalizmi ve Touat'ta mahallî tatbikât)»
- Grand'henry, J., «Observations sur la syntaxe des parlers arabes du Maghreb (Mağrib arapça konuşmasının sentaksi üzerinde mülahazalar)»
- Grotzfeld, Heinz, «L'expérience de Sa'îd 'Aql. L'arabe libanais employé comme langue littéraire (Sa'îd 'Aql'ın denemesi. Edebî dil olarak kullanılan Lübnan arapçası)»
- Haarmann, U., «Fazlallah b. Rûzbihân Hungî und die religiöse Erneuerung unter dem Özbeken 'Ubaidallâh hân (Fazlallah b. Huncî ve Özbek Ubeydullah Han devrinde dîni yenilikler)»
- Haim, A., «Relations between the sephardic community council and the arabs in Jerusalem and its vicinity during the Ottoman Period

(Osmanlılar devrinde Kudus ve çevresinde sefardik Cemaatı heyeti ile araplar arasında münasebetler)»

- Halkin, G. S., al-Tauhîdî's *Matalib al-vazîrain* (al-Tavhîdî'nin *Matâlib al-vazîrayn* adlı eseri)»
- Hourani, G. F., «Juwaynî's criticisms of mu'tazilite ethics (Cuveynî'nin mu'tezile ahlâkını tenkidi)»
- Jagodic, V., Quelques comparaisons entre le dialecte bédouin de la région du Mariout et le dialecte du Caire (Mariout bölgesi bedevî lehçesi ile Kahire lehçesi arasında bazı mukayeseler)»
- Juynboll, G.H.A., «The *Qurra'* in early islamic history (İlk islam tarihi devrinde *qurra'*)»
- Kasdan, L., «Are Arab Fellahin to be thought of as patrilineal? (Arap fellahları doğrudan doğruya baba hâkimiyeti olan bir soy mu sayılır?)»
- Khalidi, Tarif, Maqdisî and his *Kitâb al-Bad' wa-l-Ta'rîkh* (Makdîsî ve onun *Kitâb al-Bad' va'l-Ta'rih'i*)»
- Khouri, Mounah A., «The prose poem : New Directions in modern Arabic Poetry (Yeni arap şiirinde yeni temayüller : Mensur şiir)»
- Khouri R. G., «L'Importance d'Ibn Lahî'a dans la tradition Musulmane du IIe s. de l'Hegira» (Hicrî II. Asır Müdüman Hadisinde ibn Lahî'a'nın önemi)
- Khurshid Ahmad, «Some thoughts on a new Urdu Tafseer (Yeni bir Urdu Tefsiri üzerinde bazı düşünceler)»
- King, D. A., «'Ilm al-mîqât in medieval Islam (Orta çağ İslamında 'İlm al-Mîkât)»
- Kotchoubel, Y. N., «Some Observations concerning strophic structure and rhyme scheme in the contemporary Arabic poetry. (to the problem of traditions and innovations) [Muasır arap şiirinde kıta yapısı ile nazm planını ilgilendiren bazı müşahedeler (âdetler ve yenilikler problemi)]»
- Kouymjian, Dickran, «The *Canons* dated 1280 A. D. of Armenian Brotherhood of Erzinjân (Milâdî 1280 tarihli Erzincan ermeni kardeşliği kanunları)»
- Köymen, M. A., «Some considerations about the social life of Turks during the Saljuquid Period (Selçuklular devrinde Türklerin ictimâî hayatı hakkında bazı düşünceler)»

- Lacoste, C., «Rituels de pélerinages féminins dans l'islam rural contemporain (Bugünkü islam memleketlerinin kır bölgelerinde hanımlarla ilgili Hac kaideleri)»
- Lapidus, M., «The reign of al-Ma'mûn and the seperation of church and state in islam (Me'munun hâkimiyeti ve İslamda kilise ve devlet tefriki)»
- Lawless, R. I., «Tlemcen, capital city of the 'Abd al-Wâdids ('Abd al-Vâdidlerin baş şehri Tlemcen)»
- Lazarus-Yafeh, Hava, «The religious dialectics of the Hâdj (Haccın dîni dialektiği)»
- Lelong, M., «L'enseignement islamique en Tunisie aujourd'hui (Bugünkü Tunus'ta islamî eğitim)»
- Levitson, N., «Conversion to Islam : Some notes for a comparative study (İslama giriş : Mukayeseli bir tetkik için bazı notlar)»
- Lewicki, T., «Les sources ibâdites de l'histoire de l'Afrique du Nord (Kuzey Afrika tarihi için ibâdi kaynaklar)»
- Mackay, P. A., «A system for the composition of Arabic script editions (Arap hatlı neşirlerin terkibi için bir sistem)»
- Magued, A. M., «La Divinisation du Calife Hâkim (Halife Hâkim'in ilâhlaştırılması)»
- Mansour, J., «Stress and its influence in the Judeo-Arabic dialect of Baghdad (Bağdad Yahudi-Arap lehçesinde vurgu ve tesiri)»
- Marshall, D. R., «A comparative study of some semantic differences between Maltese and Koranic Arabic (Malta ve Kur'an arapçaları arasındaki bazı semantik farkların mukayeseli bir tetkiki)»
- Moreh, S., «Arabic Theatre in Egypt during the 18th and 19th centuries (18 ve 19. asırlarda Mısır'da Arap tiyatrosu)»
- Mujezinovic, M., «L'épigraphie islamique en Yougoslavie (Yugoslavya'da islamî kitabeler ilmi)»
- Nadvi, Syed H. Haq, «al-'Aqqâd's canons of arabic literary criticism (Akkâd'ın arap edebî tenkidinin kanunları)»
- Nagel, T., «The problem of orthodoxy in early Islam (İlk İslam devrinde sünnilik meselesi)»

- Nanji, Azim, «The Ginan tradition among the Nizari ismailis of the Indo-Pakistan Sub-continent; its value as a source of their history (Hint-Pakistan yarımadasının nizari ismailileri arasında cinân âdeti)»
- Nwyia, P., «Makzûn al-Sinjârî, un poète mystique Alaouite (Alevî bir tasavvuf şairi Makzûn al-Sincârî)»
- Papadopoulo, A., «Les structures musicales de la langue arabe et la peinture musulmane (Arap dilinin müsikî bünyesi ve islam resmi)»
- Papadopoulo, A., «L'esthétique de la peinture musulmane (İslam resminin estetiği)»
- Piolle, J., Traitement automatique et édition automatique de textes en alphabets non latins (Lâtin dışı alfabelerdeki metinlerin makinelerle otomatik olarak işlenmeleri ve neşirleri)»
- Porter, J. R. ve M. A. Shaban, «Alif lâm hâ (Elif lâm hâ)»
- Redjala, M., Remarques sur quelques manuscrits du *Kitâb al-'ibar* (*Kitâb al-'iber*'in bazı yazmaları hakkında bir kaç söz)»
- Reig, D., Problèmes de contenu dans la poésie arabe et l'arabesque (Arap şiiri ve arabeskedeki muhteva meseleleri)»
- Robbe, Martin, «Stages of Development of socialist thinking in Egypt (Mısır'da sosyalist düşünüş tekâmülünün merhaleleri)»
- Robin, Christian, Monnaies à légendes sudarabiques (Güney arabistan efsânelerinde sikkeler)»
- Roman, A., Conséquences méthodologiques et résultats d'une application de l'informatique à la langue arabe (İnformatik'in arap diline tatbikinin metodolojik sonuçları ve neticeleri)»
- Roman, A., «Etude du système formel du verbe arabe (Arapçadaki fiilin şekil sistemi hakkında bir tetkik)»
- Rosen-Ayalon, Myriam, «Commentaires sur le Dâr al-'Imâra à Kûfa et les débuts de l'architecture musulmane (Küfe'deki Dâr al-Imâra üzerine açıklamalar ve islam mimarisinin başlangıcı)»
- Rosenthal, F., «Gambling in Islam (İslamda kumar ve kur'a oyunları)»
- Roy, K. K., «Waris Shah and sufism (Varis Şah ve tasavvuf)»

- Sabanegh, E., «D'un Ramadan à l'autre. 1971-1972 (bir Ramazan'dan diğetine, 1971-1972)»
- Sadan, J., Traces du bédouinisme dans la littérature semi-populaire du Moyen Age (Orta çağ yarı halk edebiyatında bedevilik izleri)»
- Sammut, Carmel, «La perception par les auteurs maltais du phénomène de l'arabisation/islamisation de l'île de Malte (Maltalı yazarların Malta adasının araplaştırılması ve islamlaştırılması hadisesini anlayışları)»
- Seikaly, Samir M., «Early egyptian nationalism and Copts (İlk Mısır milliyetçiliği ve kiptiler)»
- Shaked, H., «A Mahdist recension of Waqā'i' 'Uthmān Diqna (Vakâ'i' Osmān Dikna'nın bir mehdî taraftarı tarafından yapılan rivayeti)»
- Shinar, P., «Reformist *Mawlid* Celebrations in Algeria. An instance of Socio-Religious Change (Cezayir'de reformcu mevlid merasimleri. İctimaî ve dinî bir değişme örneği)»
- Simon, Robert, «Quelques remarques sur les conditions foncières au temps de Mahomet (Hz. Muhammed devrinde arazi ile alâkalı şartlar hakkında bazı beyanlar)»
- Sivan, Emanuel, «'Ulemā' and secular power : Methodological notes (Alimler ve laik iktidar : Usule ait notlar)»
- Soucke, Priscilla P., «The influence of Persepolis on islamic Art (Persepolis'in islam sanatına tesiri)»
- Souissi, M., «En parcourant les préfaces des ouvrages scientifiques en langue arabe (Arap dilindeki ilmî eserlerin önsözlerini gözden geçirirken)»
- Steppat, Fr., «A social contract concluded in a palestinian town in 1854 (Bir Filistin şehrinde 1854 yılında akdedilen bir ictimaî mukavele)»
- Sublet, Jacqueline, «Maître et élève au XVe siècle : la biographie exemplaire d'Ibn Hagar et de Sahāwī (XV. asırda Hoca ve talebe : İbn Hacer ve Sehâvî'nin örnek tercüme-i halleri)»
- Sümer, Faruk, «The Ighdish in the History of the Saldjukids of Turkey (Türkiye Selçukluları tarihinde İğdişler)»

- Talloon, «La structure du pouvoir souverain selon la théorie politique de l'historien tunisien Ibn Abî d-Diyâf (1804-1874) [Tunuslu tarihçi İbn Ebî d-Diyâf (1804-1874)'ın siyasi nazariyesine göre mutlak iktidarın şekli]»
- Tietze, A., «A tourist's description of Cairo in 1599 (Kahire'yi bir turistin 1599 yılında tavsifi)»
- Tuğ, Salih, «The earliest educational institutions in the Islamic World (İslam dünyasında en eski eğitim müesseseleri)»
- Waardenburg, J., «Tendances d'Histoires des religions dans l'İslam au Moyen Age (Orta çağlarda İslamdaki dinler tarihi temayülleri)»
- Watanabe, H., «Hajj et Kiswa (Hacc ve Ka'be kisvesi)»
- Watt, M., «Was wâşıl b. 'Aṭā a ḥarijite? (Vâşıl b. 'Aṭā bir harici mi idi?)»
- Waugh, H., «The religious aspects of the early Mi'râj-Legend (İlk Mi'râc kıssasının dinî yönü)»
- Winter, M., «'Abd al-Wahhâb ash-Sha'rânî and the Sufi Orders in sixteenth century egypt (XVI. asır Mısır'ında 'Abd al-Vahhâb al-Şa'rânî ve tasavvuf tarikatleri)»
- Zubaidi, A. A., «Le théâtre moderne en Irak (Irak'ta modern tiyatro)»

İRAN TETKİKLERİ KISMI

A — ESKİ İRAN

- Azarpay, G., «Sogdian stylistic devices in Persian miniature painting (İran minyatür resimciliğinde Soğdlara ait uslûb özellikleri)»
- Bernard, Paul, «Un problème de toponymie antique : les noms anciens de Kandahar (Eski bir yer isimleri Bilimi meselesi : Eski Kandehar isimleri)»
- Bode, Framroze, A., «The Concept of Asi in the Gāoās and in the Aši Yašt (Gāoās'ta ve Aši Yašt'ta Asi telâkkisi)»

- Colpe, Carsten, «Reflections on the history of the Am sa Sp nta conception (Am sa Sp nta telâkkisinin tarihi üzerinde düşünceler)»
- Duchesne-Guillemin, J., «Encore v.p. *yāumanîš* (Yine v.p. *yāumanîš*)»
- Eilers, Wilhelm, «Vom Reisehut zur Kaiserkrone (Seyahat serpuşundan kral tacına)»
- Emmerick, R. E., «Khotanese metrics again (Tekrar Hotan vezni)»
- Gershevitch, Ilya, «An Iranianist's view of the Soma controversy (Soma münakaşası üzerine bir İran mütehasısının görüşü)»
- Gignoux, Philippe, «Problèmes d'interprétation des bulles sassanides (Sâsânî fermanlarının tefsir meseleleri)»
- Gyselen, R., «Quelques aspects d'une typologie de cachets sassanides (Sâsânî mühürlerinin tipolojisinin bazı yönleri)»
- Hambach, Helmut, «The paikuli Inscription (Paikuli kitabesi)»
- Hesse, Albert, «L'apport de la géophysique en archéologie orientale (techniques de prospection et chronologie archéomagnétique) [Şark arkeolojisinde jeofiziğin hissesi (Maden araştırma teknikleri ve arkeomagnetik kronoloji)]»
- Kanga, F., «Epistle II. Ch. 3 of Manuşçîhr Gōšnjamān - A Critical Study (Manuşçîhr Gōšnjamān'ın İkinci risâlesinin 3. bölümü - Tenkidî bir tetkik)»
- Kellens, Jean, «Les noms-racines avestiques et leur degré vocalique (Avesta'daki kök-isimler ve bunların Vokal dereceleri)»
- Kotwal, F., «The history of the parsi Dar-i Mihrs (Parsi Dar-i Mihrs tarihi)»
- Mahamedi, Hamid, «A Prayer book in Pahlavi : Praise of the Thirty Days (Pehlevice bir dua kitabı : Otuz Gün için şükür)»
- Perrot, Jean, «Nouvelles découvertes à Suse (Süs de yeni keşifler)»
- Sadjadi, Zia-oddin, «Mithra et Christ dans l'oeuvre de Khaghani, (Hağani'ni eserinde Mişra ve Mesîh)»
- Schwartz, Martin, «On some fruit names in iranian and other old world languages (Gerek iran ve gerekse eski dünya dillerinde bazı meyve isimleri hakkında)»
- Shaki, Mansour, «Two middle persian philosophical Terms (Orta iran dilindeki iki felsefî ıstılah)»

- Sultanov, R. S., «Paradigmes casuels des langues vieux-perse et russe (Eski İran ve Rus dillerinin kaidesiz çekim tabloları)»
- Vanden Berghe, L., «La Signification iconographique du bas-relief sassanide de Sarab-i qandil (Sāsānîlerin Sarab-ı Kandîl kabartmasının ikonografik anlamı)»

B — MODERN İRAN

- Alavi, B., «Quelques aspects de la littérature la plus moderne de l'Iran (İran'ın en yeni edebiyatının bazı yönleri)»
- Apor, Eva, «Investigation of Gilaki (Gilaki üzerine araştırma)»
- Arif, M. N., «Influence de la langue et littérature persanes sur littérature kurde (Fars dil ve edebiyatının kürt edebiyatına tesiri)»
- Assatiani, Nodar, «L'Iran séfévide et la Géorgie au XVIIe siècle (XVII. asırda safevî İrani ve Gürcistan)»
- Bakhtiar, Ali Asghar, «Houses of Isfahan (Isfahan evleri)»
- Bayate-Mokhtari, M., «Omar Khayyam et ses traducteurs anglais et français (Ömer Hayyam ve ingiliz ve fransızcaya mütercimleri)»
- Bidjari, H., «Opinion de Saib Tabrizi sur un ghazel de Hafız (Saib Tabrizi'nin Hafız'ın bir gazel hakkındaki fikri)»
- Centlivres, Pierre, «Problèmes d'identité ethnique dans le Nord de l'Afghanistan (Kuzey Afganistan'da etnik hüviyet meseleleri)»
- Chafai, A., «La classification des phrases complexes à subordinations en persan (Farsçada yan cümlecikli bileşik cümlelerin tasnifi)»
- Epinette, M., «Observations sur des fragments attribués à Rūdakī (Rūdakī'ye atfedilen parçalar hakkında mülâhazalar)»
- Eslami-Nodouchan, M. A., «Aspects de la littérature contemporaine de l'Iran (Günümüz İran edebiyatının çeşitli yönleri)»
- Etemadi, Fârouk, «Shâh Zamân et Napoléon Bonaparte contestant le colonialisme anglais dans l'Inde, 1798-1801 (Şâh Zamân ve Hindistanda ingiliz müstemlekecilğine karşı çıkan Napolyon Bonapart, 1798-1801)»

- Farhadi, A., «La signification de l'amour dans le Haft Awrang de Djâmi (Câmi'nin Heft Avreng'inde aşkın manası)»
- Ferrier, R. W., «The trade of persia in the time of Shâh 'Abbâs I. (Şâh Abbâs I zamanında İran ticareti)»
- Hairi, A., «An examination of the persian 'Ulâmâ's treatment of the concepts of liberty and equality (İran âlimlerinin hürriyet ve müsavat mefhumlarını ele alış tarzları hakkında bir tetkik)»
- İlham, Rahim, «Observations on some Dari (Persian) grammar manuals [Bazı Dari (farsça) gramer el kitapları hakkında mülâhazalar]»
- Keddie, N., «Persian revolution of 1905-1911 as a popular movement (Bir halk hareketi olarak 1905-1911 İran ihtilâli)»
- Machalski, F., «Modern prose-writing in Iranian Literature (İran edebiyatında modern nesir yazma işi)»
- Mahdjoub, M. D., «Ressemblance entre les fables sémitiques et les fables indo-européennes du Sâh-Nameh de Ferdowsi (Sâmî efsanelerle Firdevsî'nin Şehnâme'sindeki Hint-Avrupa efsaneleri arasındaki benzerlik)»
- Mainz, Ernest, «Ruth en judéo-persan (Yahudi-İran muhitinde Rut)»
- Matîni, J., «Afitab and Khorshid (Âfitâb ve hurşîd kelimeleri)»
- Mazzaoui, Michel, «Bihâr al-Anvâr of Majlisî (d. Isfahan, A. H. 1111) : Compendium of Shi'i Knowledge [Maclisî (öl. Isfahan 1111 hicri)'nin Bihâr al-Anvâr adlı eseri : Şiilik ilminin bir külliyyâtı]»
- Melikian-Chirvani, A.S., «La decouverte du Boudhisme Iranien, (Iran Budizminin keşfi)»
- Mohaghegh, M., «The Significance of the new edition of Nasir i Khusraw's Dîvân (Nâsir-i Husrev Dîvân'ının yeni neşrinin ehemmiyeti)»
- Mohittabatabai, M., «Omar Khayyami le mathématicien et Ali Khayyâm le poète oublié du Ve siècle (Matematikçi Ömer Hayyam ve V. asrın unutulmuş şairi Ali Hayyâm)»
- Musavi, A. M., «Some remarks on Mir Muhammad Baqer Damad (Mir Muhammed Bâkır Dâmâd hakkında bazı notlar)»
- Perry, John R., «Iran, russia and the Caucasus 1747-1797 (1747-1797 arasında İran, Rusya ve Kafkasya)»

Communication sur l'«Atlas linguistique des parlers iraniens : Afghanistan. İran ağızlarının dil bilim atlası : Afganistan» üzerine tebliğler :

1. Redard, I. G., «Etat des travaux et publication. Quelques cartes sémantiques (Çalışma durumu ve neşir. Bazı semantik levhalar)»
2. Kieffer, C. M., «L'établissement des cartes phonétiques: premiers résultats (Fonetik levhaların meydana getirilmesi : İlk neticeler)»
3. Sana, S., «Apport des relevés à la connaissance ethnographique et ethnologique de l'Afghanistan (Afganistan'ın etnografik ve etnolojik ilminde kitabelerden alınan bilginin hissesi)»

Safa, Z., «La prose rythmique persane (Farsça manzum nesir)»

Skalmowski, Wojciech, «The negative construction in Pamir languages (Pamir dillerinde menfi cümle kuruluşu)»

Soffer, Gad., «The education corps in İran - An evaluation. (İran'da eğitim teşkilâtları - Bir değerlendirme)»

Spuler, Bertold, «L'Iran et l'Islam (İran ve İslam)»

Takmil, Homayun, «Les institutions politiques de l'Iran sous le règne des Qājār (étude de sociologie historique) [Kaçarların idaresinde İran'da siyâsî müesseseler (Tarihî sosyoloji bakımından bir tetkik)]»

Tezhe, Habibullah, «Notes concerning the immigration and the establishment of the Pashtuns (Paştunların göçleri ve yerleşileri hakkında notlar)»

Youssefi, G. H., «Colours in the poetry of Hâfız (Hâfız'ın şiirinde renkler)»

Zabieh, Sepehr, «Contemporary nationalism in Iran : Some preliminary observations (İran'da bugün mevcut milliyetçilik : Bazı ön müşahedeler)»

Zand, Michael, «Problems in Arabo-Persian literary bilingualism in 4th century A. H./10th century A. Chr. (Hicrî dördüncü ve milâdî 10. asırlarda Arap-Fars edebiyatında bilingualizm meseleleri)»

- Zomorrodian, Réza, «Distribution des consonnes en persan contemporain (Günümüz farsçasında sessizlerin dağılımı)»
- Afshar, I., «Anîs al-Vahdah ve Jalîs al-Khalvah (Anîs al-Vahdah ve Calîs al-Halvah kitabı)»

ORTA ASYA KISMI

A — ESKİ ORTA ASYA MEDENİYETİ

- Alexandre, Egly, «Techniques occidentales rencontrées à Mai-Ts'i-Chan (Mai-Ts'i-Chan'da raslanan batı teknikleri)»
- Esbroeck, Guy van, «Préambule à une étude de l'origine centre-asiatique des signes du chinois (Çin işaretlerinin Orta Asya menşei hakkındaki bir tetkike mukaddime)»
- Esin, E., «Le ceinturon du guerrier nomade (Göçebe muharibin kılıç kemeri)»
- Fussman, Gérard, «Les inscriptions du Dašt-e Nâwur (Dašt-i Nâwur kitâbeleri)»
- Gaulier, Simone, «Expressions iconographiques des croyances eschatologiques dans la région de Koutha, d'après deux boîtes funéraires de la collection Pelliot (Pelliot koleksiyonundaki iki sandukaya göre Koutcha bölgesinde ahiret inancının ikonografik ifadeleri)»
- Haussig, H. W., «Quelques remarques sur l'origine des Huns (Hunların menşei hakkında bazı notlar)»
- Jera-Bezard, Monique, «Recherches nouvelles sur Qyzyl (Sanctuaires de la Grande Gorge) [Büyük Gorge mabedleri Kızıl üzerinde yeni araştırmalar]»
- Jera-Bezard, Robert, «La représentation de Vaisravana dans l'Asie Centrale ancienne, son rapport possible avec le monde kuşâna (Eski Orta Asya'da Vaisravana'nın temsili ve onun kuşâna dünyasıyla muhtemel münasebeti)»

- Leriche, P., «Fortifications en Asie Centrale à l'époque Hellenistique (Hellenistik devirde Orta Asya'da tahkîmât)»
- Petrov, Victor, P., «Arable lands in Central Asia (Orta Asya'da ekime müsait topraklar)»
- Rachewiltz, Igor de, «Some remarks on the Khitan Clan Name Yeh-lü I-la (Hitan klanının adı Yeh-lü I-la hakkında bazı hususlar)»
- Srivastava, Balram, «The Communication routes and cultural inter-actions in Ancient India (Eski Hindistan'da Ulaşım yolları ve kültürel tesirleşme)»
- Trousdale, William, «The Helmand-Sistan Project in southwestern Afghanistan (Güney batı Afganistan'da Helmand-Sistan projesi)»
- Vandier-Nicholas, «Aspects des représentations de l'Au-delà en Chine, d'après des bannières peintes et des manuscrits à peintures provenant de Touen-houang (Touen-houang'dan çıkan renkli filamalar ve resimli yazmalara ve yazılara göre Çin'de Âhret temsillerinin görünüşleri)»
- Wu Chi-yu, «A propos du nom géographique Li-kien sous les Han (Hanlar devrindeki Li-kien'in coğrafi adı mevzuunda)»

B — MOĞOL TETKİKLERİ

- Bassanoff, Namtcha ve Popova, Assia, «Les jeux de calculs mongols (Moğol hesap oyunları)»
- Beffa, Marie Lise, «Les interrogatifs et les indéfinis en mongol (Moğolcada soru şekilleri ve belirsizlik halleri)»
- Bese, Lajos, «On the old mongolian personal names (Eski moğol şahıs isimleri hakkında)»
- İzamec, N., «Conditions de la formation de l'Etat féodal mongol (Feodal moğol devletinin teşkili şartları)»
- Kwanten, Luc, «Tibetan-mongol relations during the Yüan Dynasty, 1207-1368 (1207-1368 Yüan hanedanı zamanında Tibet-moğol temaslar)»
- Legrand, Jaques, «Sur l'identification d'un manuscrit mongol conservé à la bibliothèque nationale de Paris (Paris Bibliothèque National'-

da muhafaza edilen bir moğol yazmasının tesbit ve tayini hakkında)»

Luvsandendev, A., «Le système des conjonctions de coordination dans le Mongol littéraire contemporain (Günümüz edebî moğolcada bağlaçlar sistemi)»

Mish, John L., «The manchu version of the Heart Sutra (Kalp Sutra'nın mançu rivâyeti hakkında)»

Moses, Larry W., «The Inner Asian Confederation; a theoretical Analysis (İç Asya konfederasyonu; nazarı bir analiz)»

Nacagdorj, S., (1) «Travaux mongols sur l'histoire contemporaine (Muasır tarih üzerine moğol tetkikleri)»

(2) «Sur la structure sociale des mongols à l'époque féodale (Feodal devirde moğolların ictimâî bünyesi üzerine)»

Poucha, P., «Une version mongole - texte bilingue - du livre des morts tibétain (Tibetlilerin moğolca ve tibetçe ölümler kitabının moğolca tercümesi)»

Rinçen, «L'aire d'expansion de l'épopée de Zanger en Mongolie (Moğolistan'da Zencer destanının yayılış sahası)»

Salga, Maria, «Recurring text-elements in the mongol popular poetry (Moğol halk şiirinde metin unsurlarının tekrürü)»

Ser-odzāv, N., «Les peuples nomades et la civilisation de l'Asie Centrale (Orta Asyanın Göçebe halkı ve medeniyeti)»

Tatar, Magdalena, «Some undiscovered mongolian manuscripts in the Library of the Hungarian Academy of Sciences (Macar İlimler Akademisi Kütüphanesindeki bilinmiyen bazı moğol yazmaları)»

Uray-Köhalmi, Catherine, «La périodisation de l'histoire des armements des nomades des steppes (de l'époque des Cimmériens à la chute de l'Empire mandchou) [Bozkır göçebelerine ait silâhların devirlere taksimi (Simmerienler devrinden Mançu imparatorluğunu çöküşüne kadar)]»

Ulanov, A. I., «Les étapes du développement du folklore bouriate (Buri folklorunun tekâmül safhaları)»

Zuber, Ryszard, «Phrases et propositions en mongol (Moğolcada cümleler ve cümlecikler)»

C — TÜRKİYÂT TETKİKLERİ

- Abdouliaiev, A. Z., «Sur l'évolution inégale de la structure syntaxique des langues turques (Türk dilleri sentakslarının eşit olmıyan tekâmülü hakkında)»
- Akdağ, Mustafa, «La contestation des étudiants turcs dans la deuxième moitié du XVIe siècle (XVI. asrın ikinci yarısında Türk talebe çatışmaları)»
- Akhundon, A. A., «On phonological interpretation of sound correspondence in turkic languages (consonant) (Türk dillerinde ses uyumlarının sesbilimi bakımından izahı hakkında)»
- Alexandrescu-Dersca Bulgaru, M. M., «Les méthodes et les étapes de l'expansion ottomane en transylvania au XVIe et au XVIIe siècle (XVI ve XVII. asırlarda Transilvanya'da Osmanlıların yayılma metodları ve safhaları)»
- Alparslan, Ali, «The Influence of Turkish Court on the development of the Islamic Calligraphy (Türk Sarayının İslam yazı sanatına tesiri)»
- Bacque-Grammont, J. L., «Deux lettres de Soliman Le Magnifique à François I er (Kânûnî Süleyman'ın François I.'e gönderdiği iki mektup)»
- Başgöz, İlhan, «Selecting a name for a child in Turkey (Türkiye'de çocuklara isim verme işi)»
- Baskakov, N. A., «Sur la reconstruction des archétypes des racines à phonème unique dans les anciennes langues turques (Eski Türk dillerinde tek ses birimli köklerden ana modellerin yapılışı hakkında)»
- Bates, Ülkü Ü., «Mongol Invasion of Anatolia, and its consequences for architecture (Moğolların Anadoluyu işgâlleri ve bu işgâlin mimarî bakımdan neticeleri)»
- Boeff, Emile, «Les termes de parenté dans les dialectes tatares de Bulgarie (Bulgaristan tatar ağızlarında akrabalık deyimleri)»

- Çubukçu, İbrahim A., «La pensée religieuse de Shemseddin Günaltay (Şemsettin Günaltay'ın dîni düşüncesi)»
- Cvetkova, Bistra, «Le capital commercial et usuraire dans l'Empire Ottoman (Osmanlı İmparatorluğunda ticarete ve faize mevzu olan sermaye)»
- Czegledy, K., «The Foundation of the Turfan Uyghur Empire (Turfan Uygur İmparatorluğunun kuruluşu)»
- Durdev, Branislav, «La version turque de la loi minière du despote Stevan Lazareviç (Despot Stevan Lazareviç'in maden ocakları kanununun türkçe tercümesi)»
- Esin, Emel, «Le symbole de l'arbre dans l'iconographie turque (Türk ikonografisinde ağaç sembolü)»
- Filipoviç, Nedim, «L'Islamisation en Bosnie-Herzégovine au XVe siècle (XV. asırda Bosna-Hersek'te islamlaştırma)»
- Haider, Mansura, «Agrarian relations in the Uzbek Khanates of Central Asia in the XVI-XVII centuries (XVI ve XVII. asırlarda Orta Asya Özbek Hanlıklarında ziraat münasebetler)»
- Hamilton, James, «Le nom de lieu *K.c.n* dans les inscriptions turques ruiniformes (Yıpranmış Türk kitabelerinde *K.c.n* yer ismi)»
- Haneda, Akira, «A propos de la conversion à l'Islam des nomades turco-mongols (Türk - moğol göçebelerin islama girişleri hususunda)»
- Hazai, G., «A propos de la critiques des monuments de la transcription du turc Ottoman (Osmanlı türk eserlerinin transkripsiyonlarının tenkidi hakkında)»
- Hıdıroğlu, Paul, «Ottoman documents about Cyprus (Kıbrıs hakkında Osmanlı vesikaları)»
- Hovdhaugen, Even, «Some remarks on the relationship between the two Orkhon Inscription (İki Orhon Kitabeleri arasında münasebet hakkında bazı hususlar)»
- Jafarov, Salim A., «The ways of development of the Category of voice in the turkic languages (on the material of the Azerbaijan languages) [Türk dillerinde ses kategorisinin tekâmülü usulleri (Azerbaycan dili malzemesi hakkında)]»

- Kaleshi, Hasan, «L'ordre des Sa'diyya en Yougoslavie (Yugoslavya'da Sa'diye tarikatı)»
- Karahan, A., «Evolution des genres littéraires religieux en vers turcs au XVe siècle (XV. asırda türk nazmında dînî edebiyat türünün tekâmülü)»
- Kieffer, C. M., «L'impact turco-mohgol en Afghanistan d'après les premières cartes de l'Atlas linguistique (Dil Atlasının ilk tablolarına göre Afganistan'da türk-moğol tesiri)»
- Kuran, Ercümend, «Mehmed Sıdkı Efendi, Chargé d'affaires à Londres, 1803-1811 (1803-1811 yılları arasında Londra maslahatgüzârı Mehmed Sıdkı Efendi)»
- Laude-Cibtautas, Ilse, «The past tense in Kazakh and in Uzbek as a means of emphasizing present and future actions (Kazakça'da ve Özbekçe'de gerek şimdiki ve gerekse gelecek zaman fiillerini tekidli bir şekilde ifade vasıtası olarak geçmiş zaman sığası)»
- Matkowski, A., «La signification historique des mots raia et berae (Raiyye ve berae kelimelerinin tarihi manası)»
- Mazıoğlu, Hasibe, «The oldest translation of the mathnavî of Jalaluddin of Rûm into Turkish and other metrical translations (Celâled-din-i Rûmî'nin Mesnevi'sinin türkçeye en eski tercümesi ve diğer manzum tercümelere)»
- Musaev, K. M., «Le problème de la différenciation lexico-sémantique et de l'intégration des langues turques (Türk dillerinin leksik-semantik tefriki ve itmam meselesi)»
- Rona-tas, A., «Towards a critical edition of the Volga Bulgarian Inscriptions (Volga Bulgar Kitabelerinin tenkitli bir neşrine doğru)»
- Schutz, Edmond, «Remarks on the altaic personal pronouns (Altay şahıs zamirleri hakkında bazı mülâhazalar)»
- Shinder, Joel, «Ottoman Bureaucrats and vested interests (Osmanlı bürokratlar ve ilgili menfaatlar)»
- Shmuelevitz, Aryeh, «The Chronicle of Elia Capsali as a source for the History of the Ottoman Empire in the 15th and early 16th centuries (Osmanlı imparatorluğunun gerek 15. asırdaki ve gerek

se 16. asrın başındaki tarihi için bir kaynak olarak Elia Capsali tarihi)»

Skilliter, S. A., «Catherine de 'Medici's turkish ladies-in-waiting; a dilemma in franco-Ottoman diplomatic relations (Catherine de 'Medici'nin türk nedimleri; Fransız-Osmanlı diplomasisinde bir çözülmöz problem)»

Sönmez, Emel, «Women's Education in Turkey in the last two centuries (Türkiye'de son iki asırda hanımların eğitimi)»

Soucek, S., «La terminologie de certains types de navires dans le turc ottoman (Bazı gemi tiplerinin osmanlı türkçesindeki adları)»

Tekin, Talât, «On the origin of primary vowels in turkic (Türkçe ana seslilerin menşei hakkında)»

Tretiakoff, Andrée, «Transcription automatique des textes turcs et persans écrits en caractères Arabes (Arap harfleriyle yazılan türkçe ve farsça metinlerin otomatik transkripsiyonu hakkında)»

Tryarski, Edward, «Sur les termes relatifs aux jeux de cartes dans le monde turc (Türk dünyasında iskambil oyunu ile alâkalı kelimeler hakkında)»

Vaglenov, Mihail, «Le mot sou (eau) [Su kelimesi]»

Yurdaydın, Hüseyin G., «Nasûh al-Matrâkî's Târîh-i Feth-i Shîklôs (Nasûh al-Matrâkî'nın Târîh-i Feth-i Şîklôs'u)»

Zeinalov, Farhad, «La catégorie de l'aspect et sa manifestation dans les langues turques (Türk dillerinde görünüm kategorisi ve tezâhürü)»

*

**

Kongre 22 temmuz cumartesi günü kapanışını yaptı. Daha önce ayrı ayrı yerlerde çalışan ilim adamları tekrar bir araya gelmişti. Bu kapanış toplantısının bir ehemmiyeti vardı; o da bu kongrelerin bir daha yapıp yapılmıyacağına karar vermek ve yapılacaksa kaç yılda bir yapılması gerektiğini tesbit etmekte. Daha önce muhtelif seksiyonların bu husustaki görüşleri alınmaya ve ayrı bir heyette işlenmeye çalışılmıştı. Bu son toplantıda Londra'dan Bernard Lewis, heyetin bu husustaki kararını bildiren bir konuşma yaptı. Karar bu haliyle kongrelerin her üç

yılda bir değil de, her beş yılda bir yapılması ve gelecek kongrenin de Rusya'da değil de Mexico'da akdedilmesi şeklinde idi. Her ihtisas dalının isterse daha sık ve daha küçük guruplar halinde kongreler yapmak imkânına sahip olduğu söylenmişti. Müteakip kongrenin Rusya'da yapılmasını isteyen Gafurov, başkan izin vermediği halde tercümanın yardımıyla konuştu. Bu iş için görevlendirilen heyetin kararına itiraz etti; Başkanlık Dîvanının alınan kararda ısrar göstermesi üzerine bazı delegeler protesto maksadıyla kürsüye yürüdüler. Mesele öylece ve Umumi Heyet'in reylerine sunulamadan kaldı. Müslümanlardan son günü konuşan Kahire'li Aḥmad Badawî'nin de muktedir bir zat olduğunun her halinden anlaşıldığını kaydedelim.

Kongreye daha çok yahudi ilim adamlarının hâkim olduğu söylenebilir. Toplantıya Fransız Hükûmeti ve matbuatı pek ilgi göstermiş değildir³. Ancak fransız ilim adamlarından bu işle alâkalan kısmının büyük bir gayret içinde bulunduğu ve işlerin iyi yürümesi için ellerinden geleni sarfettiklerine şüphe yoktur. Belki de bu Kongrede göze çarpabilen aksaklıklar esasen dünyada ictimâ ilimlere gösterilen alâkasızlığın bir parçasıdır. Milletlerarası teknik, iktisadî ve siyasî kongrelerde görülen bir konuşmayı aynı anda muhtelif dillere tercüme mekanizması, tebliğlerin tamamının önceden veya hemen aynı gün tercümesiyle birlikte basılıp dağıtılması, arada bir sohbet için çay ve kahve ikramı gibi hususlardaki eksiklikler son zamanlarda bu sahaları finanse edecek kaynakların yok olmasından ileri gelmektedir. Çin, Japon, İsrâil gibi bir çok devletler veya bu devletlerce desteklenen müesseseler, başta neşriyatları olmak üzere kültür hazinelerini sergilemek, kendi tarihlerini ve kültürlerini sunmak maksadiyle seferber halde iken, hattâ Ermenilerle alâkalı ilmî tebliğler dahi sunulmaya girilmişken Türkiye'mizden bu istikamette herhangi birşey yapılmamış olması acı bir hakikattir ve her halde yurdumuzda beşerî ilimlere imkân esirgenmesi temâyülünün kötü bir nümunesidir.

3 Kongre hakkında fransız matbuatında önemsiz bir iki küçük haber dışında şu yazı yazılmıştır: «Le XXIXe Congrès international des Orientalistes. Un nouveau Bandoeng», Paul Balta et Patrice de Beer, *Le Monde* (Paris), 22-23 Juillet 1973.